

CONTRIBUȚII LA ISTORIA FAMILIEI NOBILIARE DAMASZKIN DE BEREKSZÓNÉMETI*

Sașa Iașin**

Cuvinte cheie: nobilime, Ljubomirovics-Damaszkin, Banat, Beregsău Mic, elite sociale.
Keywords: nobility, Ljubomirovics-Damaszkin, Banat, Beregsău Mic, social elites.

Contributions to the History of the Noble Family Damaszkín of Berekszónémeti (Abstract)

The research of the nobility's past in the Banat area occupies an important place in the research activity of those who have dedicated themselves to this noble subject. The nobility played a significant role in the Habsburg monarchy and therefore it is important to pay individual attention to each noble family in order to build on the role of the nobility in multiethnic, multilingual, multiconfessional and multicultural society between the liberation of Timisoara and Banat (1716–1718) and the First World War (1914–1918). The noble families disappeared from the historical scene of Banat almost imperceptibly, as is the case of the Damaszkín family, but this did not erase the interest of researchers who researched the noble phenomenon. The very presentation of information about these families, tries to snatch from oblivion even the smallest part of the social elite in the Banat area. Researching the archival documents submitted to the Serbian Orthodox Episcopate of Timisoara, I was surprised to find two documents that provide valuable clues about the life and work of the Ljubomirovics Damaszkín family, which we make available to researchers to deepen the topic related to this family in particular.

Eliberarea Timișoarei în anul 1716 și mai târziu Pacea de la Požarevac (Passarowitz) din anul 1718 au marcat o nouă eră pentru zona Banatului. Intrarea lui Eugeniu de Savoya în cetatea Timișoarei și semnarea Păcii de la Požarevac au marcat nu numai sfârșitul ocupației turcești și transferul influenței și administrației otomane la sud de Sava și Dunăre, ci a fost momentul definitoriu în urma căruia a urmat o perioadă de intensă modernizare a Banatului. În acest fel, Banatul a început să fie comparat cu cele mai proeminente și bogate provincii din vestul Europei. Comerțul, agricultura și minierul au început să se dezvolte prin aplicarea celei mai moderne tehnologii folosite de administrația habsburgică pe teritoriile nou eliberate. În plus, Banatul a primit un statut privilegiat, deoarece, fiind o provincie cucerită prin sabie, a intrat direct sub stăpânirea imperială. Cu toate acestea, războaiele frecvente împotriva turcilor, operațiunile militare pe diversele câmpuri de luptă din Europa Centrală, precum și noile circumstanțe politice din Imperiu au determinat-o pe împărăteasa Maria Theresia să anexeze Banatul la administrația ungară, în data de 8 aprilie 1778.

Președinte al comisiei pentru punerea în aplicare a acestei decizii imperiale a fost numit contele

Kristóf Niczky, care a promulgat decizia imperială în luna iunie 1778. Reorganizarea administrativă a Banatului nu presupunea separarea de guvernul imperial, iar pentru dezvoltarea economică ulterioară a acestei provincii, noua administrație a avut în vedere o serie de măsuri. Una dintre primele măsuri luate a fost colonizarea Banatului cu coloniști germani, spanioli, polonezi, cehi și italieni. Acest lucru a fost necesar, potrivit noii administrații, pentru a relansa economia, fapt pentru care coloniștii au fost plasați pe moșii care urmau să fie cumpărate de nobilime¹.

Deși opiniile istoricilor sunt împărțite cu privire la necesitatea unor astfel de măsuri, un lucru este cert, și anume că aceste măsuri au contribuit în mare măsură la dezvoltarea clasei aristocratice. Nobilimea medievală ungară, care a reușit să supraviețuiască stăpânirii otomane, a contestat

* Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara, Piața Unirii nr. 4; e-mail: isidora_iasin@yahoo.com.

** O versiune în limba sârbă a acestui articol a fost publicată în anuarul *Ishodišta*, editat de Facultatea de Filosofie a Universității din Niš (Republica Serbia): Саша Б. Јашин, Породица Дамаскин од Немета, în *Исходишта*, 5, Ниш (2019), 157–168.

¹ Victor Neumann (coord.), *Istoria Banatului*, București (2015), 65–66.

mult timp dreptul noii administrații de a împrietări cu vechile domenii deținute în trecut de feudalitatea maghiară. Acest lucru aproape că a împiedicat accesul la elita socială pentru celelalte familii de condiție bună de pe cuprinsul Banatului. Pe de altă parte, noile reforme din domeniul finanțelor au avut ca scop suplimentarea veniturilor Camerei Aulice și colectarea impozitelor aferente acestor proprietăți. Oricine cumpăra o astfel de proprietate era inclus în rândurile nobilimii imperiului, primea titlul de înnobilitare cu drepturile și îndatoririle de care se bucura nobilimea în general. În acest fel, titlul nobiliar a fost dobândit prin cumpărarea unui domeniu sau chiar a unor părți dintr-un domeniu funciar.

Trebuie menționat că în acest proces contele Kristóf Niczky a fost susținătorul necondiționat al aristocrației pornind de la ideea de diferențiere socială, în opoziție cu József Hajnóczy, care a susținut că populația din Banat nu trebuie diferențiată sau să se revină la vechile relații sociale. În opinia sa, nobilimea trebuie să reprezinte doar interesele oamenilor înaintea împăratului de la Viena. Cu toate acestea, părerea lui Kristóf Niczky a predominat, iar spre sfârșitul anului 1779 a început organizarea licitațiilor publice pentru vânzarea proprietăților. Averele imobiliare a fost împărțită în trei categorii, în funcție de mărime și potențialul economic. În prima categorie erau domeniile a căror valoare era cuprinsă între 300.000 și 400.000 de forinți; a doua categorie, domeniile a căror valoare se ridica între 150.000 și 300.000 de forinți; iar a treia categorie se compunea din domenii a căror valoare era sub 150.000 de forinți. Licitațiile au avut loc în 1 august 1781 la Viena și Timișoara, în 15 septembrie 1781 la Timișoara și în 10 aprilie 1782, de asemenea la Timișoara².

În aceste condiții, Banatul a devenit atractiv pentru familiile înstărite, mai ales acele familii a căror membri erau angajați în principal în comerțul cu grâne, sare, vite etc. După cucerirea cetății Moscopole, la mijlocul secolului al XVIII-lea, comercianții, aromâni în special, au dobândit o avere semnificativă și au început să întreprindă incursiuni cu caracter economic mai ales în Imperiul habsburgic. Vestea că noua administrație a Banatului a început să vândă proprietăți a atras atenția în special comercianților aromâni, mai sus menționați. Dorind să se sedentarizeze și să-și crească veniturile, foarte multe familii au cumpărat

domenii importante în Banat³. Printre aceste familii se află și Damaszkín de Berekszónémeti⁴.

Istoriografia nu a stabilit încă originea exactă a acestei familii, ea apărând brusc pe scena istorică a Banatului pe la mijlocul secolului al XVIII-lea⁵. Cel mai probabil, familia Damaszkín a jucat un rol semnificativ în administrația imperială, deoarece unul dintre membrii acestei familii, Stefan (Istvan), s-a bucurat de reputație bună în rândul cetățenilor din Timișoara și Arad, întrucât străbunicul său îndeplinea și îndatorirea de preot la Arad. De asemenea, istoriografia nu a putut răspunde la întrebarea locului de proveniență al familiei Damaszkín și nici la modul în care Stefan Damaszkín a ajuns la mijloacele materiale care i-au permis să cumpere proprietatea de la Beregsău Mic.

Membrii familiei Damaszkín s-au bucurat de un mare respect în rândul societății elitiste din comitatele Timiș și Torontal. Dintre membrii familiei Damaszkín, Jovan a îndeplinit funcția de subprefect al comitatului Timiș în jurul anului 1861, iar Stefan, Sava, Antonije și Arsen au lăsat în urmă opere literare semnificative⁶. În septembrie 1836, Stefan Damaszkín împreună cu Anton Karacson de Ivanda s-au înscris la concursul pentru ocuparea postului de judecător al județului Torontal. La finalul concursului, Stefan a fost numit, în 29 septembrie același an, noul judecător al comitatului⁷. Arsen Damaskín, împreună cu Lazar Dunderski, a fost unul dintre cei mai mari sârbi filantropi din comitatul Bačka și un binefăcător al Bisericii Evanghelice din anul 1898⁸.

De asemenea, familia a dat literaturii două nume importante: Arsen și Sava. Sava Damaszkín a rămas cunoscut drept autorul operei *Heros, ein*

² Dr. Henrik Marczali, *Magyarország története III. József korában*, Budapest (1885), 106.

³ Љубивоје Церовић, *Срби у Румунији*, Нови Сад (1997), 157.

⁴ Berekszónémeti (rom. Beregsău Mic, srb. Нeмeт) se situează în vestul județului Timiș, pe malul drept al râului Bega Veche, la circa 20 km vest de municipiul Timișoara și la o distanță de 13 km vest de centrul de comună, localitatea Săcălaz, având următoarele coordonate geografice 45°45'5"N 20°58'42"E.

⁵ Pe lângă literatura de specialitate, care este în măsură să ofere date din istoria nobilimii, în Arhiva Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara (în continuare AEOST) se află două documente inedite (cutia 48, Fond: *Fundații*), care aduc informații noi despre familia Damaszkín.

⁶ Fazekas István, *Kisebb családi és személyi fondok VI. kötet: Repertórium (A Magyar Országos Levéltár segédletei)*, Budapest (1999), 74.

⁷ Rónay Elemér, Gilicze János, Marosvári Attila, *A zombori Rónay család története – Dél-Alföldi évszázadok 30*, Szeged (2012), 138.

⁸ *Bányai Evangélikus Egyházkerület jegyzőkönyvei 1896–1900*, 25.

Trauerspiel in fünf Acten. Presa sârbă de la Viena a opinat că este unul dintre acei sârbi importanți care cunoșteau bine limba germană și că ar fi o fericire deosebită pentru poporul sârb dacă ar mai exista astfel de scriitori care să scrie și în limba sârbă⁹. Pavel Jožef Šafarik îl numește pe Sava Damaszkín ca autor al lucrării menționate în *Geschichte der südslawische Literaturen*. Drama conține o serie de personalități fictive: Hypomedon, regele din Theba, Heros, prințul Kreon, judecătorul suprem ducele Laocon, fiul lui Creon și rivalul lui Heros, apoi Cassandra, Jocasta, Laos și Auvar. Aparent, personajele sunt inspirate din mitologia elenă și conțin elemente din literatura antică. Piesa a fost publicată la Timișoara în 1819 sub pseudonimul de contele von Sarmage, ceea ce i-a determinat pe unii cercetători să conteste autenticitatea acestei piese. Arsen Damaszkín a fost un împătimit al expedițiilor de vânătoare și un important cercetător în domeniul cinegetic. Expedițiile sale sunt cunoscute prin lucrarea autobiografică *A maszai fensíkon (Pe platoul Masai)* pe care a publicat-o în 1906. Lucrarea se bazează în principal pe evenimente legate de călătoriile sale în Africa și în special în zona Kilimanjaro (Tanzania de astăzi)¹⁰.

Domeniile (fig. 1)

Familia Damaszkín deținea următoarele moșii: Berekszónemeti începând din anul 1788, Stamora germană (Alsósztamora)¹¹ și Hajdučica (Istvánvölgy)¹² începând din anul 1800¹³. După ce a primit titlul nobiliar, Stefan I Damaszkín a cumpărat pusta de la Hajdučica. Mai târziu, pe această domeniu a fost construit un sat (Istvánvölgy), începând cu anul 1824. Până în acest an, Stefan a construit deja o reședință pe acest domeniu. Acest domeniu a fost moștenit de

⁹ Božidar Kovaček, Dva književna iznenađenja iz porodice Damaskim, în *Temišvarski zbornik*, br. 3, Novi Sad (2001), 125–133.

¹⁰ Arsen Damaszkín, *A maszaj fensíkon*, Budapest (1906).

¹¹ Stamora Germană (germ. Deutsch-Stamora, magh. Alsósztamora, Nemetsztamora) este un sat în comuna Morașița din județul Timiș. Se situează în extremitatea sudică a județului Timiș, iar față de municipiul Timișoara se află la o distanță de circa 56 km, având următoarele coordonate geografice 45°16'55"N 21°14'56"E.

¹² Hajdučica (magh. Istvánvölgy, germ. Heideschüte) este o localitate în Districtul Banatul de Sud, Voivodina, Serbia, având următoarele coordonate geografice 45°14'34"N 20°57'16"E.

¹³ Kovách Géza, *A Bánság demográfiai és gazdasági fejlődése 1716–1848 – Dél-Alföldi évszázadok 11*, Szeged (1998), 275.

Antonije, după moartea lui Stefan. Domeniul de la Beregsău Mic a fost cumpărat de Stefan Damaszkín în anul 1788. Conform raportului financiar din anul 1780, domeniul număra 105 gospodării și 163 de familii. Din 841 de locuitori, doar 91 erau țărani liberi și 87 jeleri. Hărțile cadastrale vechi oferă indicii prețioase pentru a putea localiza cu exactitate așezarea domeniilor deținute de familia Damaszkín la Beregsău Mic, adică la sud de localitate până la râul Bega Veche în apropiere de localitatea Bobda.

Fig. 1. Domeniile familiei Damaszkín / The estates of the Damaszkín family

Fundația familiei Damaszkín

Înainte de moartea sa, Stefan Damaszkín¹⁴ a înființat o fundație a cărei valoare nominală a fost de 15.250 de forinți. Aceste sume erau prevăzute pentru salarizarea anuală a preotului din Beregsău Mic, în valoare de 100 de forinți, apoi pentru salarizarea unui capelan, de asemenea în valoare de 100 de forinți, mai apoi 25 de forinți pentru un învățător, 175 de forinți pentru fiecare dintre cei doi studenți din Beregsău Mic, 80 de forinți pentru preotul ortodox din Arad, 80 de forinți pentru 8 văduve preoțești și 180 de forinți pentru oamenii săraci din Beregsău Mic.

În descrierea suplimentară a fundației, se observă că îngrijirea acestei fundații a fost încredințată persoanelor private, care trimiteau rapoarte anuale comitatului Torontal. Deoarece administrarea acestor fonduri a fost defectuoasă și fără profit, cei cărora scrisoarea testamentară le-a promis

¹⁴ Decedat în data de 15 iunie 1817.

plata recompenselor anuale nu au primit la timp sumele de bani menționate. În anul 1852, fundația a fost preluată de secretariatul financiar regal, iar după ce a reușit să strângă banii împrumutați, în anul 1859 sumele au fost depuse la trezoreria casei de economii din Timișoara. Douăzeci de ani mai târziu, în anul 1879, Ministerul Regal de Interne ungar a transferat acest depozit la Trezoreria regală ungară centrală. Din anul 1852 și până în anul 1881, niciuna dintre persoanele menționate nu s-a bucurat de veniturile stipulate în actul de înființare al fundației lui Stefan Damaszkín. De-a lungul timpului, acest fond s-a mărit, iar la 4 ianuarie 1883, Administrația regală a fundațiilor a împărțit acest fond: cea mai însemnată parte a fundației a intrat sub administrația Ministerului ungar pentru Educație, iar partea destinată văduvelor și orfanilor a intrat sub administrația Ministerului de Interne.

Valoarea nominală a fundației, care a fost investită în titluri de stat, a fost de 92.800 de coroane. Din rata dobânzii de 5%, au fost direcționate următoarele cheltuieli:

a) 10.258 coroane și 54 filleri, reprezentând dobânda anuală care va fi plătită preotului paroh din Beregsău Mic, care a avut obligația să pomenască defuncții familiei Damaszkín precum și să officieze slujbele rânduite pentru fericirea membrilor familiei *în această lume și în viața de apoi*.

b) Aceeași sumă a fost destinată pentru întreținerea capelanului local.

c) Pentru învățătorul sârb din localitate s-a hotărât ca el să beneficieze de suma rezultată din dobânda pe 2.564 coroane și 88 filleri¹⁵.

Familia Damaszkín de Berekszőnémeti

Primul membru cunoscut al acestei familii a fost **LJUBOMIR DAMASZKIN**, după a cărui prenume familia și-a păstrat ulterior numele de Damaszkín Ljubomirovics. Ljubomir a avut un fiu, Stefan, care, după mărturia membrilor familiei, a îndeplinit datoria de protoprezbiter de Arad¹⁶. Era căsătorit cu Roxandra și locuiau în Arad. Roxandra a murit în data de 1 iunie 1771 și a fost înmormântată lângă fiica lor Rachila († 01.08.1786), în partea dreaptă a altarului Bisericii Sfântul Ioan din Aradul Nou. Stefan și Roxandra au avut și un fiu, pe Damaschin. Acesta a locuit la Arad și a murit în data de 20 decembrie 1788. A fost înmormântat în incinta curții Mănăstirii Sf. Simeon din Arad Gai. Damaschin a avut un fiu, Stefan, care

¹⁵ Kovách Géza, *A Bánság ...*, 105.

¹⁶ AEOST – Fondul: *Fundații*, nr. 48 (Диптихон упокојених чланова породице Стефана пл. Дамаскина од Немета).

este întemeietorul familiei nobiliare Damaszkín Ljubomirovics de Berekszőnémeti¹⁷.

1. STEFAN I DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI a fost căsătorit cu nobila Marija Zako († 09.08.1832)¹⁸, cu care a avut șapte copii: Simeon, Sava, Antonie, Pulcheria, Terezia, Katarina și Ana. A murit la 18 iunie 1817 și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic¹⁹.

1.1. SIMEON DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Stefan I și al Mariei, s-a născut în anul 1795. A fost căsătorit cu Pulcheria Palikucsevnyi de Furloka (1800–27.10.1866)²⁰, cu care a avut o singură fiică, Andjelija. A murit în data de 27 noiembrie 1857 și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic²¹.

1.1.1. ANĐELIJA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Simeon și Pulcheria, a fost căsătorită cu contele Richard Bernhard Gottfried von Schmettow (1828–1914), cuplul neavând descendenți.

1.2. SAVA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Stefan I și al Mariei, s-a născut în anul 1798. A fost căsătorit cu Katarina Teodorović, cu care a avut două fiice, pe Ema și Laura. A murit în data de 19 februarie 1863 și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic²².

1.2.1. EMA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Sava și Marija, a murit înainte de a ajunge la vârsta majoratului.

1.2.2. LAURA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Sava și Marija, a fost căsătorită cu Saverija Čirković.

1.3. ANTONIE DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Ștefan I și al Mariei. A fost căsătorit cu Jelena Tököli de Kevermes es Viszes (1788 – 23.11.1874)²³, cu care a avut șapte copii: Stefan II, Đorđe, Jovan, Marija, Jelena, Antonija și Terezija. A murit în data de 20 septembrie 1849 la

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ *Ibidem*; înmormântată în cripta Bisericii ortodoxe sârbe din Beregsău Mic.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*; înmormântată în cripta Bisericii ortodoxe sârbe din Beregsău Mic.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*; înmormântată în cripta Bisericii ortodoxe sârbe din Beregsău Mic.

Timișoara și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic²⁴.

1.3.1. STEFAN II DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI (fig. 2), fiul lui Antonie și Jelena, s-a născut în anul 1812. A murit în data de 22 august 1866 și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic.

1.3.2. ĐORĐE DAMASZKIN LJUBOMIROVICS de BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Antonie și Jelena, s-a născut în data de 14 iunie 1815. A fost căsătorit cu Etelka Földváry de Bernátfalva et Földvár (1823–20.01.1908)²⁵, cu care a avut trei copii: Margit, Arsen și Ștefan. A murit în data de 9 octombrie 1867 la Timișoara și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic²⁶.

Fig. 2. Stefan II Damaszkin.

1.3.2.1. MARGIT DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Đorđe și Etelka, s-a născut în data de 14 mai 1853 la Timișoara. A fost căsătorită cu Jenő Dadányi de Gyülvész (1843–12.11.1912), cu care a avut trei copii: Margot, căsătorită Edler de Dokonal; Renata, căsătorită Klein; și Đorđe. A murit în data de 21 mai 1942 la Timișoara.

Fig. 3. Arsen Damaszkin.

1.3.2.2. ARSEN DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI (fig. 3), fiul lui Đorđe și Etelka, s-a născut în

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*; înmormântată în cripta Bisericii ortodoxe sârbe din Beregsău Mic.

²⁶ *Ibidem*.

data de 2 octombrie 1854. Ca urmare a cercetărilor întreprinse în domeniul cinegetic a publicat lucrarea *A maszáj fennsíkon*. A murit în data de 7 noiembrie 1914 și este înmormântat în cimitirul Farkasrét din Budapesta²⁷.

Fig. 4. Stefan IV Damaszkin.

1.3.2.3. STEFAN AL IV-LEA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI (fig. 4), fiul lui Đorđe și Etelka, s-a născut în data de 17 februarie 1861 la Timișoara. În data de 3 martie 1878 s-a înscris ca voluntar în Regimentul 26 Infanterie, iar în data de 16 septembrie 1879 a fost transferat la Regimentul 13 Husari. La data de 16 noiembrie 1880 a fost avansat la gradul de caporal, iar la 16 noiembrie 1881 la gradul de locotenent, ca mai apoi la data de 1 mai 1883 să fie numit locotenent al Regimentului 9 Husari. Cariera militară și-a desăvârșit-o cu gradul de căpitan al Regimentului 10 Husari, începând cu 1 noiembrie 1883, iar de la 1 august 1899 a fost transferat la Regimentul 13 Husari. Acesta a primit recunoașterea titlului nobiliar în data de 1 decembrie 1905. În 28 decembrie 1912 a fost promovat la gradul de maior, iar la 5 mai 1916 la gradul de colonel. S-a retras din activitatea militară în data de 29 octombrie 1916 și a fost decorat pentru merite militare²⁸. A fost căsătorit cu Emília Vásárhelyi (1864-06.02.1929), cu care a avut o fiică, pe Jelena, și un fiu, Stefan. A murit în 14 iunie 1933 la Budapesta.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *A magyar testőrségek névkönyve 1760–1918*, Budapest (1918), 478–479; *Kais. Königl. Militär-Schematismus 1888*, Wien (1887), 583.

Fig. 5. Jelena Damaszkín.

1.3.2.3.1. JELENA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI (fig. 5), fiica lui Ștefan IV și Emilija, s-a născut în data de 24 noiembrie 1886 la Becej (Serbia). A fost căsătorită cu István Máriássy de Márkus es Batizfalva (28.01.1883–17.12.1931), cu care a avut două fiice: Judith și Catherine. A murit în 1 iunie 1938 la Budapesta.

1.3.2.3.2. STEFAN V DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Ștefan IV și Emilija, născut în data de 15 august 1892 la Gyula. A luat parte la operațiunile de război din timpul Primului Război Mondial, în perioada 1 ianuarie 1915 – 30 aprilie 1916. A fost căsătorit cu Katarina Lazăr de Ecska (17.08.1905–12.01.1979), cuplul neavând copii. A murit în data de 25 martie 1969.

1.3.3. JOVAN DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiul lui Antonie și Jelena, s-a născut în data de 20 iunie 1816 la Icloda (jud Timiș). În data de 18 ianuarie 1837 a fost admis în Regimentul 61 de von Rukavina. De la 1 iulie 1837 până la 20 iunie 1842 a fost înrolat în regimentul de gardă și a fost promovat la gradul de locotenent. Ulterior, în anul 1849, a fost înrolat în Regimentul 10 Husari. În 1852 a părăsit serviciul militar, iar în anul 1861 a fost numit viceprefect al județului Timiș, pentru ca în perioada 1865 – 1866 să fie ales deputat al comitatului Timiș în Parlamentul Ungariei²⁹. A murit în data de 22 noiembrie 1892 și a fost înmormântat în cripta familiei din Beregsău Mic³⁰.

²⁹ A magyar nemes testőrség állománya 1760–1850, Budapest (1918), 123.

³⁰ AEOST – Fondul: *Fundații*, nr. 48 (Диптихон

1.3.4. MARIJA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Antonie și Jelena, s-a născut în anul 1819. A fost căsătorită cu Petar Nikolics de Rudna. A murit în data de 5 iunie 1864 și a fost înmormântată în cripta familiei din Beregsău Mic³¹.

1.3.5. JELENA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Antonie și Jelena, s-a născut în 1820. A fost căsătorită cu Miklós Kiss de Ittebe (1813–1882) cu care a avut doi fii, pe Miklos și Elemer. A murit în anul 1886 și a fost înmormântată în Žitište³².

1.3.6. ANTONIA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Antonie și Jelena, s-a născut în anul 1821. A murit în data de 22 octombrie 1871 și a fost înmormântată în cripta familiei din Beregsău Mic³³.

1.3.7. TEREZIA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Antonie și Jelena, s-a născut în anul 1830. A fost căsătorită cu Tivadar Fogarassy de Sidóvár. A murit în data de 7 februarie 1882 și a fost înmormântată în cripta familiei din Beregsău Mic³⁴.

1.4. PULCHERIA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Ștefan I și Marija. A fost căsătorită cu nobilul Herbay³⁵.

1.5. TEREZIA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Ștefan I și Marija. A fost căsătorită cu Petar Malenitsa de Stamura, cuplul neavând copii. A murit în data de 6 decembrie 1835 și a fost înmormântată în cripta familiei Malenitsa din Veliki Gaj (Serbia)³⁶.

1.6. KATARINA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Ștefan I și Marija. A fost căsătorită cu János Gyika de Dézsánfalva († 30.04.1827), cu care a avut o fiică, pe Rosalia. A fost înmormântată, împreună cu fiica și soțul ei, în mormântul familiei Gyika, care se află sub naosul Bisericii ortodoxe sârbe din Dejan³⁷.

1.7. ANA DAMASZKIN LJUBOMIROVICS DE BEREKSZÓNÉMETI, fiica lui Ștefan I și Marija, a murit în copilărie.

упокојених чланова породице Стефана пл. Дамаскина од Немега).

³¹ *Ibidem*.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*.

ANEXE³⁸

I

Descrierea

fundației și a contribuțiilor lui Stefan, nobil Damaszkín de Berekszónémeti, și a familiei sale

1. Stefan, nobil Damaszkín de Berekszónémeti, a înființat în data de 15 (27) iunie 1817, cu valoarea nominală de 15.250 de forinți, din care trebuie plătit anual:

1. Preotului paroh din Beregsău Mic	100 f.
2. Capelanului din Beregsău Mic	100 f.
3. Învățătorului	25 f.
4. Pentru doi elevi de la Beregsău Mic, câte 175 f	350 f.
5. Preotului ortodox din Arad	80 f.
6. Pentru 8 văduve de preoți	80 f.
7. Pentru săraci	180 f.
<hr/>	
Total:	915 f.

Această fundație a fost inițial gestionată de persoane private sub supravegherea județului Torontal, dar nu în cel mai exact mod, astfel încât beneficiarii menționați ai acestei fundații nu au primit în mod corespunzător sau nici nu au primit niciun fel de asistență materială.

În anul 1852 biroul bănățean sârb cezaro-crăiesc a preluat custodia acestui testament, dovedind existența unui deficit mare din cauza neglijenței administratorilor, iar restul de bani ai fundației a fost împrumutat.

Când biroul avocaților financiari a reușit cât de cât să strângă împrumuturile, le-a depus în anul 1859 la Banca de Economii din Timișoara, de unde Ministerul Afacerilor Interne al regatului ungar le-a depus în anul 1879 la trezoreria centrală a statului.

În tot acest timp, din 1852 până la 1 ianuarie 1881, când fundația în spiritul actului de întemeiere a început să ființeze din nou, nimeni nu s-a bucurat de pe urma bunurilor fundației lui Damaszkín, iar acestea s-au înmulțit și au crescut considerabil.

La data de 4 ianuarie 1883 Administrația regală a fundațiilor a elaborat un plan, prin care cea mai mare parte a fundației intra în administrația Ministerului regal pentru Educație și o parte, mai mică, pentru văduve și săraci – în administrația Ministerului de Interne.

Banii au fost investiți în titluri de stat, care reprezintă o valoare nominală de 92.800 coroane cu dobândă de 5%.

1. Din această sumă s-au alocat 10.259 coroane și 54 filleri, ca din dobânda anuală să fie plătit parohul ortodox sârb, care va sluji pentru sufletul său și a părinților săi, precum și pentru fericirea familiei sale în această lume și în cea de dincolo. Pe de altă parte, scopul acestei fundații este de a îmbunătăți starea materială a preotului paroh din localitate (Beregsău Mic n.n.) și de a putea păstra întotdeauna un capelan.

2. Aceeași sumă de 10.259 coroane și 54 filleri a fost destinată capelanului ortodox sârb, suma fiind prevăzută în același scop, similar preotului.

3. Învățătorului ortodox sârb s-au alocat 2.564 coroane și 88 filleri.

4. Suma de 35.908 coroane și 40 filleri a fost alocată pentru 5 burse liceenilor și studenților, dar numai pentru cei care provin din această localitate – indiferent de religie și naționalitate.

5. Preotului ortodox sârb și preotului ortodox român din Arad – deoarece familia se trage din Arad – 8.207 coroane și 64 filleri, care să împartă dobânda anuală de la aceste sume, în același scop, ca și clerului de la Beregsău Mic.

6. Pentru 8 văduve de preoți sau alte văduve din Beregsău Mic, au fost destinate 7.876 coroane și 92 filleri.

7. Pentru săracii din localitate 17.723 coroane și 8 filleri.

Pe lângă această fundație, Stefan, nobil Damaszkín, a lăsat 8.000 de forinți și 100.000 de cărămizi pentru construcția unei noi biserici, care să fie construită pe locul celei mici din chirpici. Noua biserică a fost construită în anul 1857, iar în anul 1861 a fost sfințită.

Pe lângă cele de mai sus, a donat bisericii parohiale o cruce de mână de aur moștenită de la bunicul său, protopopul Stefan, un potir și un disc.

2. Simeon, nobil Damaszkín, fiul lui Stefan a donat Sfintei Biserici o odăjdie aurită, o cruce de mână mare din metal, o biblie slavă și un triod.

3. Jelena, soția lui Antonie, nobil Damaszkín, născută Tököli, a donat Evanghelia cu ferecături argintate și toate icoanele emailate: Sf. Chivot pentru Sfânta Masă (1867) și alte Sfinte Vase pentru altar, un apostol, Mineu de obște, câteva icoane prăznicare, două steaguri roși și galbene din mătase și 100 forinți pentru un clopot mare.

4. Angelina, fiica lui Simeon, nobil Damaszkín, a donat o icoană mică emailată a Maicii Domnului, toate odăjdiile din lână verde și 13 stihare pentru copii.

³⁸ Traducere din limba sârbă.

5. Jovan, nobil Damaszkin, fiu al lui Antonie, a donat o odăjdie albă țesută cu aur, o cruce, șase ripizi și o icoană a Răstignirii lui Hristos.

6. Antonia, fiica lui Antonie, nobil Damaszkin, a donat acoperământul pentru Sfânta Masă și 4 sfeșnice pentru Sfânta Masă.

7. Etelka, soția lui Đorđe, nobil Damaszkin, născută Földvari, a donat 4 icoane împărățești și 500 forinți pentru poleirea cu aur a iconostasului.

8. Teresa, soția lui Teodor, nobilă de Fogarasi, născută Damaszkin, a cumpărat icoana Sfântului Nicolae în anul 1868.

II

Pomelnicul

membrilor răposați ai familiei lui Stefan, nobil Damaszkín de Berekszónémeti

Numele	Anul, luna și ziua morții	Locul de veci
1. Protoprezbiterul Stefan	?	?
2. Roxandra	1771.06.01	Arad, partea dreaptă a altarului bisericii Sfântul Ioan
3. a. Rahela	1786.08.01	Același loc
4. b. Damaskin	1788.12.20	Arad Gai, în curtea Mănăstirii Sfântul Simeon
5. Alka	1797.02.21	Același loc
6. a. Sofia Kirilović	?	?
7. b. Maria Đorđević	?	?
8. Stefan	1817.06.28	Beregsău Mic, cripta familiei
9. Maria	1832.08.09	Beregsău Mic, cripta familiei
10. a. Aleksandar	?	Buziaș, în curtea bisericii ortodoxe
11. b. Antonie	1849.09.20	Beregsău Mic, cripta familiei
12. c. Pulheria (Herbay)	?	?
13. d. Terezia (Malenitza)	1835.12.06	Gaiul Mare, cripta familiei
14. e. Simeon	1857.11.27	Beregsău Mic, cripta familiei
15. Pulcheria (Palikucsevnyi)	1866.10.27	Beregsău Mic, cripta familiei
16. f. Ekaterina (Gyika)	?	Dejan, cripta familiei
17. g. Sava	1863.02.19	Beregsău Mic, cripta familiei
18. h. Ana		în copilărie
19. Jelena (Tököly), soția lui Antonie	1874.11.23	Beregsău Mic, cripta familiei
20. a. Stefan	1866.08.22	Beregsău Mic, cripta familiei
21. b. Georgije	1867.10.09	Beregsău Mic, cripta familiei
22. c. Jovan	1892.11.22	Beregsău Mic, cripta familiei
23. d. Maria (Nikolics)	1864.06.05	Beregsău Mic, cripta familiei
24. e. Jelena (Kiss)	?	Bečej, cripta familiei
25. f. Antonia	1871.10.28	Beregsău Mic, cripta familiei
26. Terezia (Fogarasi)	1882.10.28	Beregsău Mic, cripta familiei
27. Etelka (Földvari)		
soția lui Georgije	1908.02.20	Beregsău Mic, cripta familiei
28. Arsenie, fiul lui Georgije	1914.11.07	Budapesta, Farkasret

